

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 15. jūnijā
(OR. en)

9749/1/21
REV 1

SOC 395
EMPL 292
MI 468
ANTIDISCRIM 77
CFSP/PESC 587
EDUC 230
FREMP 182
GENDER 76
JAI 721
SAN 395
SPORT 43
DIGIT 71
TRANS 393
INST 226

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	9127/21
Temats:	Padomes secinājumi par Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome (*EPSCO*) apstiprināja 2021. gada 14. jūnija sanāksmē.

*Padomes secinājumi par
Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam*

ATZĪSTOT, KA

1. Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām kā cilvēka cieņa, brīvība un cilvēktiesību ievērošana, un ir apņēmusies apkarot diskrimināciju, tostarp diskrimināciju invaliditātes dēļ, kā tas noteikts Līgumā par Eiropas Savienību un Pamattiesību hartā;
2. Eiropas Komisija ir apņēmusies izveidot Līdztiesības savienību, kā radīšanā būtisku ieguldījumu sniedz Personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam, ar kuru tiek atbalstīta Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām, kā arī Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošana;
3. Eiropas Savienībā aptuveni 87 miljoniem cilvēku ir kāda veida invaliditāte, un līdz ar to viņi saskaras ar šķēršļiem savai līdzdalībai ekonomiskajās un sociālajās norisēs ¹. Veselības traucējumiem ir tendence palielināties līdz ar vecumu – aptuveni puse iedzīvotāju, kas sasnieguši 65 gadu vecumu vai vairāk, norāda, ka viņiem ir kāda invaliditāte. Pieredze liecina, ka ir aktīvāk jārīkojas, lai veicinātu vienlīdzīgu attieksmi, jo vairāk nekā puse no visām personām ar invaliditāti (52 %) savā ikdienas dzīvē izjūt diskrimināciju ². Personas ar invaliditāti saskaras ar būtiskām atšķirībām svarīgākajās jomās, piemēram, nodarbinātības līmenis ir par 24,2 procentpunktiem zemāks nekā personām bez invaliditātes un nabadzības vai sociālās atstumtības risks – par 10 procentpunktiem augstāks nekā personām bez invaliditātes;

¹ *EU SILC (Statistics on Income and Living Conditions* (Statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem)) un *EU LFS (Labour Force Survey* (Darbaspēka apsekojums)). 24,7 % ES iedzīvotāju, kas vecāki par 16 gadiem, ir invaliditāte, no kuriem 17,7 % ir mēreni, bet 7 % – būtiski ierobežojumi; *S. Grammenos/M. Priestley, 2020. gads: Europe 2020 data and people with disabilities* (Eiropas 2020. gada dati un personas ar invaliditāti). *EU-SILC* statistikā invaliditāte ir noteikta, pamatojoties uz pašu respondentu novērtējumu. To vērtē saskaņā ar vispārējo aktivitātes ierobežojuma mainīgo lielumu *GALI*, kurā invaliditāte definēta kā "vismaz pēdējos sešus mēnešus ilgstoši ar veselību saistīti tādu aktivitāšu ierobežojumi, ko cilvēki parasti dara".

² Eiropas Komisijas Eiropas barometra speciālaptauja Nr. 493, "Diskriminācija ES", 2019. gada maijs.

4. personas ar invaliditāti ietver tās personas, kurām ir ilgstoši fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var apgrūtināt viņu pilnvērtīgu un efektīvu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem. Šādai daudzveidīgai grupai ir vajadzīga politika, produkti un pakalpojumi, kas ir piekļūstami un pielāgoti konkrētām individuālām vajadzībām, lai personas varētu pilnībā izmantot savas cilvēktiesības un pamatbrīvības. Turklāt invaliditāte apvienojumā ar citām personiskām iezīmēm vai nelabvēlīgiem sociālekonomiskiem apstākļiem, ar kuriem saskaras personas ar invaliditāti, var tās pakļaut daudzkārtējai vai lielākai diskriminācijai vai daudzējādā ziņā nelabvēlīgiem apstākļiem. Piemēram, sievietes ar invaliditāti ir vairāk pakļautas ar dzimuma saistītai vardarbībai vai viņām ir mazāk iespēju piekļūt nodarbinātībai ³;
5. lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti var pilnībā izmantot savas cilvēktiesības un gūt labumu no līdzdalības sabiedrībā vienlīdzīgi ar citiem, ir svarīgi īstenot politiku, kas vērsta uz personu ar invaliditāti potenciālu, uz stereotipu un diskriminācijas apkarošanu un uz šķēršļu mazināšanu. Viens no veidiem, kā cīnīties pret stereotipiem un diskrimināciju, ir veicināt izpratni par personu ar invaliditāti tiesībām;
6. Eiropas līmenī ir pieliktas ievērojamas pūles, lai īstenotu Eiropas Komisijas Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā (2010–2020), kas ir ES līmeņa politikas satvars, kura mērķis ir atbalstīt Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*) īstenošanu Savienībā. Tāpat dalībvalstis šajā jomā ir pielikušas pūles valsts līmenī, tostarp nolūkā īstenot *UNCRPD* tajās jomās, kas ir to kompetencē;

³ *Gender statistics – Statistics Explained* (Dzimumu statistika – statistikas skaidrojumi (europa.eu) un Statistika | Eurostat (europa.eu)).

7. 2010.–2020. gada stratēģijas mērķis bija sagatavot augsni Eiropai bez šķēršļiem, tā veicināja invaliditātes jautājumu integrēšanu valstu un Eiropas politikā un sniedza ieguldījumu invaliditāti iekļaujošas politikas izstrādē. Īstenojot starptautiskās sadarbības politiku, ES un tās dalībvalstis personu ar invaliditāti iekļaušanas un pilnvērtīgas līdzdalības veicināšanā ir bijušas līderes arī pasaules mērogā;
8. 2019. gadā pieņemtais Eiropas Piekļūstamības akts ⁴ veicina personu ar invaliditāti pilnīgu, efektīvu un vienlīdzīgu līdzdalību, uzlabojot viņu piekļuvi plaša patēriņa produktiem un pakalpojumiem, kas saskaņā ar šo aktu ir vajadzīgs, lai izpildītu konkrētas piekļūstamības prasības;
9. saskaņā ar vērtībām, kas nostiprinātas ES Līgumos, Komisijas jaunajā Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam ir izklāstīts visaptverošs un vērienīgs satvars, ar kuru paredzēts uzlabot personu ar invaliditāti dzīvi ES un ārpus tās un veicināt *UNCPRD* īstenošanu;
10. jaunā Stratēģija papildina citas iniciatīvas, kuru mērķis ir apkarot diskrimināciju visās tās izpausmēs un nevienu neatstāt novārtā, veidot Savienību, kurā valda līdztiesība visiem, tostarp personām ar invaliditāti, saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam principiem;
11. principi, kas ietverti Eiropas sociālo tiesību pīlārā un Komisijas pieņemtajā rīcības plānā tā īstenošanai, ir vērsti uz personu ar invaliditāti dzīves uzlabošanu, ierosinot pasākumus, ar ko nodrošināt spēcīgu, sociālu Eiropu un taisnīgu un iekļaujošu atlabšanu no Covid-19 krīzes;

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70.–115. lpp.).

12. invaliditātes dimensija arī turpmāk būtu jāintegrē Eiropas politikā zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai un sociālai un veselīgai Eiropai. Eiropas zaļais kurss, Eiropas digitālā stratēģija, prioritāte padarīt Eiropu gatavu digitālajam laikmetam, Prasmju programma Eiropai, Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns, Digitālās izglītības rīcības plāns, Eiropas veselības savienība, pastiprinātā Garantija jauniešiem, Eiropas Garantija bērniem, ES stratēģija par bērna tiesībām un Eiropas Komisijas Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija – tās visas ir invaliditāti iekļaujošas iniciatīvas. Padome nesen arī aicināja dalībvalstis izpētīt inovatīvus veidus, kā nodrošināt, lai visas grupas, tostarp personas ar invaliditāti, varētu piekļūt Eiropas Pamattiesību hartai un gūt labumu no tās ⁵;

UZSVEROT, KA

13. personām ar invaliditāti ir lielāka iespējamība visdažādākajās jomās saskarties ar diskrimināciju un sociālekonomiski neizdevīgiem apstākļiem nekā personām bez invaliditātes. Tās bieži saskaras ar šķēršļiem attiecībā uz piekļuvi veselības aprūpei, mājoklim un darba tirgum, līdzdalību demokrātiskajos procesos un produktu un pakalpojumu izmantošanu, un tās dzīvo nabadzībā un izolācijā biežāk nekā personas bez invaliditātes. Turklāt, ja personas ar invaliditāti saskaras ar ierobežotām iespējām un atbalstu, tām parasti ir zemāks iegūtais izglītības līmenis un nodarbinātības līmenis, kā arī tās agrāk pārtrauc darba gaitas. Iespējams, ka Covid-19 pandēmija ir saasinājusi šīs problēmas;
14. piekļūstamība, ko papildina ēku, transporta, produktu un pakalpojumu, tostarp digitālo pakalpojumu, un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pieejamība un kvalitāte, ir faktors, kas ļauj izmantot tiesības, un priekšnoteikums pilnīgai un vienlīdzīgai dalībai sabiedrības norisēs un visu personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei. Papildus *UNCRPD* prasībām ES tiesību aktos ir noteikti minimālie standarti, kas būtu efektīvi un saskaņoti jāīsteno;

⁵ Padomes secinājumi par to, kā pastiprināt Pamattiesību hartas piemērošanu (6795/21).

15. lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā izmantot tiesības brīvi pārvietoties un vienlīdzīgi piedalīties demokrātiskajos procesos, ir vajadzīga politika, ar ko uzlabot šo personu invaliditātes atzīšanu, nodrošināt piekļūstamību ES un veicināt viņu vienlīdzīgu dalību vēlēšanās gan kā vēlētājiem, gan kā kandidātiem, tostarp vietējās, reģionālajās un valsts vēlēšanās, kā arī Eiropas Parlamenta vēlēšanās. Šajā nolūkā arī jānovērš jebkāda diskriminācija invaliditātes dēļ saistībā ar pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, piemēram, tiesībām balsot;
16. lai personām ar invaliditāti nodrošinātu pienācīgu dzīves kvalitāti, ir svarīgi īstenot politiku, kuras mērķis ir veicināt neatkarīgu dzīvi un pilnīgu iekļaušanu sabiedrībā un līdzdalību tās norisēs. Šāda politika ir vajadzīga aizvien steidzamāk, jo īpaši novecojošā sabiedrībā. Stratēģijās neatkarīgai dzīvei vajadzētu būt ietvertiem atbilstošiem mājokļiem un kvalitatīviem pakalpojumiem sabiedrībā, pamatojoties uz individuālām vajadzībām, tostarp personām ar intelektuālu un/vai psihosociālu invaliditāti, lai dotu viņām iespēju izvēlēties piemērotus dzīves apstākļus, ņemot vērā lielākas dzīvošanas izmaksas, ar ko saskaras daudzas personas ar invaliditāti. Vajadzētu būt pieejamām kopējām pamatnostādņēm par deinstitucionalizācijas procesu, un šīs pamatnostādnes būtu attiecīgi jāatjaunina;
17. lai personas ar invaliditāti varētu pilnībā īstenot savu potenciālu, ir būtiski veicināt piekļuvi kvalitatīvām un ilgtspējīgām darbvietām un atbilstošām sociālās aizsardzības sistēmām, attīstīt prasmes un nodrošināt saprātīgus pielāgojumus. Aicinājumā izveidot iekļaujošus darba tirgus Padome ⁶ ieteica, ka personām ar invaliditāti būtu jāsaņem pielāgots atbalsts pārejai uz vispārējo darba tirgu, reintegrācijai darba tirgū un darba ņēmēju tiesību vienlīdzīgai izmantošanai, tostarp aizsargātā nodarbinātībā;

⁶ Padomes secinājumi par iekļaujošiem darba tirgiem: uzlabot to cilvēku nodarbinātību, kuri atrodas neaizsargātā stāvoklī darba tirgū ; (14646/19).

18. digitālā pārkārtošanās piedāvā jaunas iespējas attiecībā uz komunikāciju, tiesībām patstāvīgi lemt par savu dzīvi, pašaprūpi, vienlīdzīgu līdzdalību un palīgtechnoloģijām personām ar invaliditāti. Visām personām ar invaliditāti ir jāspēj piekļūt jaunajām tehnoloģijām, kurām, vēlams, jābūt izstrādātām saskaņā ar universālā dizaina principu un Eiropas Piekļūstamības aktu, un atbalsta pakalpojumu sniedzējiem vajadzētu būt atbilstošām prasmēm, kas viņiem ļautu apmierināt personu ar invaliditāti vajadzības. Covid-19 pandēmija parādīja, cik svarīga ir tādu IKT rīku piekļūstamība, kas vajadzīgi telekonferencēm, tāldarba organizēšanai, attālinātām mācībām, iepirkumiem tiešsaistē un piekļuvei sabiedriskajiem pakalpojumiem un informācijai, kā arī to, ka trūkst piekļūstamības īstenošanā apmācītu IKT speciālistu. Plānojot un izstrādājot digitālajā vidē balstītus pakalpojumus, ir jāņem vērā piekļūstamība, izmantošanas vieglums, uzticamība un digitālās prasmes, lai novērstu vai mazinātu digitālo plaisu, kas atstātu novārtā personas ar invaliditāti;
19. ikvienai personai ir neatņemamas tiesības uz dzīvību, un ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas ar invaliditāti var izmantot šīs tiesības vienlīdzīgi ar citiem tādu krīžu kā, piemēram, Covid-19 pandēmija, laikā. Personām ar invaliditāti ir tādas pašas tiesības kā ikvienam citam saņemt pakalpojumus bez diskriminācijas invaliditātes dēļ. Šīs vienlīdzīgās tiesības attiecas arī uz nepieciešamo sociālo un veselības aprūpi;

20. lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi un nediskriminēšanu, ir vajadzīga rīcība dažādās politikas jomās un sfērās, cita starpā izmantojot tiesību aktus. Pētniecība, speciālistu apmācība un politika, ar ko īsteno *UNCRPD*, ir būtiski faktori, lai nodrošinātu piekļūstamību un uzlabotu personu ar invaliditāti līdzdalību, un tās ir svarīgas jomas tiesu iestāžu pieejamības kontekstā. Līdz ar Covid-19 pandēmiju uzmanība ir pārorientēta uz centieniem, kas joprojām ir vajadzīgi, lai nodrošinātu piekļuvi visiem veselības aprūpes pakalpojumiem ⁷ personām ar invaliditāti, padarītu izglītību un mūžizglītību iekļaujošu un piekļūstamu visiem no agrīna vecuma un sniegtu personām ar invaliditāti iespēju iesaistīties apmaksātā nodarbinātībā. Svarīgi ir atvieglot piekļuvi kultūras dzīvei, brīvā laika pavadīšanai, atpūtai un sportam. Sportam un kultūrai ir arī atzīta vērtība kā sociālās iekļaušanas atbalsta instrumentam ⁸, kas veicina stigmatizācijas un stereotipu apkarošanu;
21. valsts politikai, ar ko īsteno *UNCRPD*, ir arī starptautiska dimensija. Lai palielinātu personu ar invaliditāti sociālo iekļaušanu, mērķim vajadzētu būt sistemātiski un ilgtspējīgi ņemt vērā invaliditāti ārējās darbības politikā, tostarp attīstības sadarbībā un starptautiskajā humānajā palīdzībā;
22. Eiropas Komisijas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam būtu jāatbalsta ar vērēnīgām valstu stratēģijām vai iniciatīvām un – attiecīgā gadījumā – ar mērķiem un mērķrādītājiem, ņemot vērā valstu kompetences un jau esošo politiku, lai virzītos uz tādas invaliditāti iekļaujošas Eiropas Savienības izveidi, kurā veicina, aizsargā un nodrošina personu ar invaliditāti iespējas pilnībā un vienlīdzīgi izmantot visas cilvēktiesības un pamatbrīvības saskaņā ar *UNCRPD*;
23. statistikas datu vākšanā par personu ar invaliditāti situāciju starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības un metodoloģiska neatbilstība. Šī problēma būtu jārisina, lai nodrošinātu, ka sniegtā informācija ir relevanta un precīza kvalitātes, sniegšanas biežuma un salīdzināmības ziņā;

⁷ 2020. gada Eiropas integrācijas samits: Deklarācija.

⁸ Padomes secinājumi par personu ar invaliditāti piekļuvi sportam (OV C 192, 7.6.2019., 18.–22. lpp.)

24. saskaņā ar saistībām, ko uzņēmušās *UNCRPD* puses, 2020. gada Eiropas integrācijas samitā pieņemtajā deklarācijā ir norādīts, ka tās parakstītāji ir apņēmis pilni veidot Eiropu, kurā personas ar invaliditāti var piedalīties visās sabiedrības jomās. Lai nodrošinātu šā mērķa efektīvu sasniegšanu, ir vajadzīga regulāra viedokļu apmaiņa starp ES, tās dalībvalstīm un personām ar invaliditāti, tostarp bērniem ar invaliditāti, izmantojot šo personu pārstāvības organizācijas, jo īpaši tad, ja to atbalsta kontaktpunkti invaliditātes jautājumos, kas jāizveido visās ES iestādēs, struktūrās, aģentūrās un delegācijās;
25. augsta līmeņa videokonferencē par Eiropas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam, kura notika 2021. gada aprīlī Lisabonā un kurā piedalījās personu ar invaliditāti organizācijas, tika uzsvērts Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāna un jaunās Stratēģijas sniegtais impulss. Videokonferencē galvenā uzmanība tika pievērsta tādiem tematiem kā piekļūstamība, neatkarīga dzīve, deinstitucionalizācija un sabiedrībā balstīti un uz cilvēkiem orientēti sociālie pakalpojumi, nodarbinātība un iekļaujoša izglītība. Dalībvalstu pārstāvji un citi dalībnieki uzsvēra, cik svarīga ir nepārtrauktība Eiropas stratēģijas invaliditātes jomā (2010–2020) turpinājumā un apņemšanās īstenot Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam saskaņā ar *UNCRPD*;
26. šo secinājumu pamatā ir līdz šim paveiktais darbs un politiskās apņemšanās, ko paudis Eiropas Parlaments, Padome, Komisija un attiecīgās ieinteresētās personas šajā jomā, tostarp pielikumā uzskaitītajos dokumentos;

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME UN PADOMĒ SANĀKUŠIE DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJI

27. ATZINĪGI VĒRTĒ UN APSTIPRINA Eiropas Komisijas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam, neskarot Padomes un dalībvalstu turpmāko nostāju attiecībā uz konkrētām iniciatīvām, ar kurām īsteno Stratēģiju;

**AICINA DALĪBVALSTIS SASKAŅĀ AR TO KOMPETENCI UN ŅEMOT VĒRĀ
SITUĀCIJU KONKRĒTAJĀ VALSTĪ, UN RESPEKTĒJOT SOCIĀLO PARTNERU
LOMU UN AUTONOMIJU,**

28. īstenot saistītos ES tiesību aktus ⁹ un apsvērt politiku visās jomās, uz kurām attiecas Stratēģija, nolūkā atbalstīt tās īstenošanu;
29. turpināt valstu stratēģiju un politikas izstrādi un atjaunināšanu, lai īstenotu *UNCRPD* – attiecīgā gadījumā saskaņā ar Eiropas Komisijas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam – valsts, reģionālā un vietējā līmenī, ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi uz personu ar invaliditāti situāciju un iztiku un īpašu uzmanību pievēršot sieviešu un meiteņu ar invaliditāti īpašajai situācijai;
30. ņemt vērā Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju un pienācīgu uzmanību veltīt pastāvošajām atšķirībām starp sievietēm un vīriešiem, nosakot brīvprātīgus valsts mērķrādītājus, kas izstrādāti, lai sasniegtu ierosinātos pamatmērķus, kuri izvirzīti Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā, Prasmju programmā Eiropai, kā arī Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam;
31. paātrināt *UNCRPD* fakultatīvā protokola ratifikāciju, ciktāl tas attiecas uz konkrēto tematu, un pārskatīt ES pievienošanas fakultatīvajam protokolam, ņemot vērā plašo līguma komiteju darbības izvērtējumu, ko pašlaik veic ANO;
32. nodrošināt, ka tiek efektīvi un saskaņoti transponēti un īstenoti ES tiesību akti par produktu, pakalpojumu, mediju, transporta un ēku piekļūstamību, un pastiprināt sadarbību, izmantojot *AccessibleEU* resursu centru, kam jāsāk darboties 2022. gadā, lai nodrošinātu informāciju un labu praksi attiecībā uz piekļūstamību dažādās nozarēs;

⁹ Pieņemtie tiesību akti, kas minēti Stratēģijā un citos ES tiesību aktos, kuri attiecas uz Stratēģiju un *UNCRPD*.

33. veicināt uz cilvēkiem orientētu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu un neatkarīgas dzīves attīstību, ņemot vērā pāreju no institucionalizētas dzīves uz sabiedrībā balstītu dzīvi. Pilnībā izmantot pieejamo ES finansējumu, lai uzlabotu to dienestu kvalitāti, kas sniedz atbalstu sabiedrībā un nodrošina piekļūstamību, tostarp apmācot atbalsta dienestu personālu;
34. veicināt līdzdalību politiskajā un sabiedriskajā dzīvē, tostarp personu ar invaliditāti vēlēšanu tiesību izmantošanu;
35. turpināt veicināt *UNCRPD* valsts kontaktpunkta koordināciju ar citām ministrijām, tostarp izveidojot kontaktpunktus invaliditātes jautājumos ministrijās un valsts struktūrās, un saskaņā ar Stratēģiju sadarboties ar attiecīgajiem Eiropas Komisijas dienestiem;
36. īstenojot *UNCRPD* un izstrādājot politiku saskaņā ar Stratēģiju, pilnveidot apspriešanos ar personām ar invaliditāti un viņu aktīvu iesaisti tiesību aktu un politikas izstrādē un īstenošanā, tostarp ar viņu pārstāvības organizāciju starpniecību, kā noteikts *UNCRPD*. Visos lēmumu pieņemšanas procesos un līmeņos būtu jāveicina personu ar invaliditāti un viņu organizāciju līdzdalība, kā arī pašvaldību, uzņēmumu un nozaru līdzdalība;
37. pēc iespējas labāk izmantot atbilstošu ES finansējumu un finanšu programmas, tostarp Atveseļošanas un noturības mehānismu, kohēzijas politikas fondus, jo īpaši ESF+ un pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", lai veicinātu *UNCRPD* un Komisijas Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam īstenošanu, tostarp tādās jomās kā piekļūstamība, sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi, neatkarīga dzīve un personu ar invaliditāti sociālekonomiskā iekļaušana;

**AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU SASKAŅĀ AR TO ATTIECĪGAJĀM
KOMPETENCĒM, ŅEMOT VĒRĀ SITUĀCIJU KONKRĒTAJĀ DALĪBVALSTĪ,
RESPEKTĒJOT SOCIĀLO PARTNERU LOMU UN AUTONOMIJU UN
SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU,**

38. strādāt kopā, lai pilnībā īstenotu *UNCRPD*, un vajadzības gadījumā uzņemties iniciatīvas, lai attiecīgi pielāgotu ES un valstu tiesību aktus, un atjaunināt ES deklarāciju, kā to ieteikusi *CRPD* komiteja;
39. veicināt strukturētu sadarbību starp dalībvalstīm, Komisiju un personu ar invaliditāti pārstāvības organizācijām, vienlaikus cenšoties panākt arī līdzsvarotāku sieviešu un vīriešu līdzdalību, tostarp iesaistot valstu ANO kontaktpunktus jaunajā Invaliditātes platformā un sadarbojoties ar reģionālā un vietējā līmeņa pārstāvjiem;
40. nodrošināt sistemātisku invaliditātes jautājumu integrēšanu saskaņā ar *UNCRPD*, tostarp uzraugot un izvērtējot attiecīgos ES tiesību aktus, ES programmas un ES finansējumu, kā arī attiecīgā gadījumā valstu tiesību aktus un politiku;
41. nodrošināt koordinēšanu, lai identificētu rīcības jomas un iespējas nolūkā veicināt izpratni par personu ar invaliditāti tiesībām un vērsties pret stigmatizāciju, diskrimināciju, vardarbību un daudzējādā ziņā nelabvēlīgiem apstākļiem, ar ko saskaras personas ar invaliditāti, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātākām grupām, dzimumperspektīvai un starpnozaru dimensijai;
42. stiprināt sadarbību personu ar invaliditāti tiesību jomā saistībā ar ES finanšu programmām un finanšu līdzekļiem, attīstības sadarbību, humāno palīdzību un paplašināšanos, tostarp nolūkā censties nodrošināt pieteikšanās procedūru pieklūstamību. Pastiprināt ES klātbūtni daudzpusējos forumos, tostarp forumos, kas saistīti ar *UNCRPD* un tās komiteju;

43. uzlabot sadarbību tādu datu regulārai vākšanai, kas, ja iespējams, sadalīti pēc dzimuma, vecuma un invaliditātes kritērijiem un ko koordinē *EUROSTAT*, tādējādi veicinot arī labāku uzraudzību, tostarp Eiropas pusgada kontekstā. *EUROSTAT* tiek aicināts izstrādāt un apspriest detalizētu priekšlikumu ar dalībvalstīm;
44. vākt datus arī par personu ar invaliditāti stāvokli, ja tas ir relevanti un iespējams, tostarp par to personu stāvokli, kuras dzīvo iestādēs, tādās jomās kā piekļūstamība, veselība un veselības aprūpe, nodarbinātība, apmācība, prasmes, izglītība, sociālā aizsardzība, nabadzība un sociālā iekļaušana, dzīves apstākļi un jaunu tehnoloģiju izmantošana;
45. nodrošināt sinerģiju starp Stratēģiju, valstu stratēģijām, plāniem vai politiku un Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un Eiropas Padomes Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2017.–2023. gadam;
46. atbalstīt mācīšanās no līdzbiedriem aktivitātes saistībā ar valstu invaliditātes stratēģijām un valsts, reģionālo un vietējo invaliditātes politiku, un dažādās jomās izmantoto praksi;
47. aktīvi un regulāri apspriesties un censties sadarboties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas pārstāv personas ar invaliditāti vai ar tām strādā;
48. attiecīgā gadījumā atbalstīt līdztiesības iestāžu un neatkarīgu mehānismu lomu personu ar invaliditāti tiesību veicināšanā, aizsardzībā un uzraudzībā;

AICINA KOMISIJU

49. nodrošināt Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijas 2021.–2030. gadam saskaņošanu ar ES politikas iniciatīvām zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā;
50. nodrošināt sinerģiju starp Stratēģiju un Eiropas veselības savienības izveidei paredzēto politiku un instrumentiem, kā arī to politiku un instrumentiem, kas attiecas uz izglītību un prasmju attīstību, jaunatni, bērniem, novecošanu un līdztiesību;

51. sekmēt invaliditātes jautājumu integrēšanu un koordinētu rīcību visā Komisijā, lai īstenotu un uzraudzītu savu Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam, cieši sadarbojoties ar personām ar invaliditāti un viņu pārstāvības organizācijām;
52. īstenot uz daudzveidību un iekļaušanu vērstas cilvēkresursu stratēģijas kopā ar piekļūstamības politiku ēkām, norises vietām, komunikācijai un publikācijām – tādējādi rādot piemēru – kas nāktu par labu politikas veidošanai valsts, reģionālā un vietējā līmenī, un dalīties ar savu labo praksi ar citām Eiropas iestādēm;
53. uzraudzīt veicinošo nosacījumu īstenošanu saistībā ar dalībvalstu sistēmām *UNCRPD* īstenošanai un piekļūstamībai, kā arī to, kā tās izmanto ES finanšu programmas un finanšu līdzekļus personu ar invaliditāti ekonomiskajai un sociālajai iekļaušanai, izmantojot ESAO Attīstības palīdzības komitejas (*DAC*) invaliditātes iekļautības marķieri ES palīdzības mērķtiecīgai uzraudzībai;
54. veicināt savstarpēju mācīšanos un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm, sadarbojoties ar personu ar invaliditāti organizācijām, nolūkā uzlabot zināšanu bāzi par piekļūstamību un citām jomām, piemēram, sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem, neatkarīgu dzīvi, deinstitucionalizāciju un pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt personu ar invaliditāti nodarbinātību un uzņēmējdarbību, tostarp pasākumiem saistībā ar nodarbinātības pakalpojumiem;

AICINA NODARBINĀTĪBAS KOMITEJU (*EMCO*) UN SOCIĀLĀS AIZSARDZĪBAS KOMITEJU (*SPC*)

55. pārskatīt ES sociālo rezultātu pārskatu, ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu, nolūkā labāk uzraudzīt cita starpā personu ar invaliditāti situāciju, tostarp Eiropas pusgada procesā;
 56. turpināt mācīšanās no līdzbiedriem aktivitātes saistībā ar sociālo un nodarbinātības politiku, īstenojot personu ar invaliditāti tiesības šajās jomās.
-

Atsauces

1. ES starpiestāžu dokumenti

Eiropas sociālo tiesību pīlārs

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lv.pdf

2020. gada Eiropas integrācijas samits: ES dalībvalstu pārstāvju deklarācija par personu ar invaliditāti interesēm.

2. ES tiesību akti

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70.–115. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.).

3. Padome

Padomes secinājumi par to, kā pastiprināt Pamattiesību hartas piemērošanu (6795/21)

Padomes secinājumi par iekļaujošiem darba tirgiem: uzlabot to cilvēku nodarbinātību, kuri atrodas neaizsargātā stāvoklī darba tirgū (14646/19).

Padomes secinājumi par personu ar invaliditāti piekļuvi sportam (OV C 192, 7.6.2019., 18.–22. lpp.)

Padomes secinājumi par labklājības ekonomiku (13432/19)

Padomes secinājumi par atbalstu Eiropas stratēģijas invaliditātes jomā (2010–2020) īstenošanā (11843/11).

4. Eiropas Komisija

Komisijas paziņojums (COM(2010) 636 *final*): Eiropas stratēģija invaliditātes jomā (2010–2020)

Komisija (SWD(2020) 291 *final*): Eiropas stratēģijas invaliditātes jomā (2010–2020) izvērtējums

Komisijas paziņojums (COM(2021) 101 *final*): Savienība, kurā valda līdztiesība: personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam

Dati: *EU SILC (Statistics on Income and Living Conditions* (Statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem)) un *EU LFS (Labour Force Survey* (Darbaspēka apsekojums)); S. Grammenos/M. Priestley, 2020. gads: *Europe 2020 data and people with disabilities* (Eiropas 2020. gada dati un personas ar invaliditāti); Eurobarometra speciālaptauja Nr. 493, "Diskriminācija ES", 2019. gada maijs

Paziņojums "Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai" (COM (2020) 14 *final*)

Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns (6649/21 + ADD 1 + ADD 2).

5. Eiropas Parlaments

Eiropas Parlamenta 2020. gada 18. jūnija rezolūcija par Eiropas stratēģiju invaliditātes jomā pēc 2020. gada (2019/2975(RSP))

6. Apvienoto Nāciju Organizācija

Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām

ANO resursi par personām ar invaliditāti un Covid-19

Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam.